

Folketingets Udvalg for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Ministersekretariatet
Stormgade 2-6
1470 København K
T 33 95 13 10
F 33 95 13 11

www.minff.dk

- ./.
- Vedlagt fremsendes til udvalgets orientering grundnotat om
- ændring af Kommissionens forordning nr. 466/2001 om fastsættelse af grænseværdier for bestemte forurenende stoffer i levnedsmidler (dioxin og dioxinlignende PCB'er), SANCO/0305/2005
 - forslag til henstilling om fastsættelse af indgrebsværdier for dioxin og dioxinlignende PCB'er, SANCO/00314/2005

Med venlig hilsen

Jakob Jensen

Den 26. april 2005

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

- om ændring af Kommissionens forordning nr. 466/2001¹ om fastsættelse af grænseværdier for bestemte forurenende stoffer i levnedsmidler (dioxin og dioxinlignende PCB'er)
- forslag til henstilling om fastsættelse af indgrebsværdier for dioxin og dioxinlignende PCB'er.

SANCO/0305/2005 og SANCO/00314/2005

Resumé:

Grænseværdiforslaget har til formål at tilføje nye grænseværdier til de nu gældende grænseværdier for dioxin i fødevarer, således at disse inkluderer de dioxinlignende PCB'er. Samtidig vil Kommissionen ved forslaget til henstillingen tilføje indgrebsværdier for dioxinlignende PCB'er i EU lovgivningen. Der er tale om en fortløbende proces, som blev sat i verden med vedtagelsen af Rådets forordning 2375/2001.

I Kommissionens forslag bibeholdes de nu gældende grænseværdier for dioxin, mens der sættes nye grænseværdier for summen af dioxin og dioxinlignende PCB'er (herefter total TEQ). Grænseværdien for total TEQ baseres på de nu gældende dioxin grænseværdier og data for forekomst af dioxinlignende PCB'er. Grænseværdierne for dioxin vil blive bibeholdt indtil 2007, hvorefter det kun er grænseværdierne for total TEQ der er gældende. Der er således tale om en flertrins proces, hvor man i første omgang (i 2001) fastsatte grænseværdier for dioxin, nu (i 2005) sætter supplerende grænseværdier for total TEQ og i 2007 vil sænke grænseværdierne for total TEQ og samtidig fjerne dioxin grænseværdierne.

Ifølge forslaget kan Sverige og Finlands undtagelser for visse fiskearter fra Østersøen (Østersøild, Østersølaks, flodlampret, ørred, fjeldørred, heltling) blive permanentgjort. Endvidere er Estland, som har fået samme mulighed for undtagelse i forbindelse med sine optagelsesforhandlinger, Polen, Letland og Litauen, nævnt med mulighed for at kunne opnå samme undtagelse.

¹ Kommissionens forordning (EF) nr. 466/2001 om fastsættelse af grænseværdier for bestemte forurenende stoffer i levnedsmidler som ændret ved Rådets forordning (EF) nr. 2375/2001 af 29. november 2001 og Kommissionens forordning (EF) nr. 684/2004 af 13. april 2004.

På baggrund af det nye grænseværdiforslag har Kommissionen også udarbejdet SANCO/00314/2005 om indgrebsværdier i fødevarer. I dette forslag bibeholdes indgrebsværdier for dioxin, mens der sættes nye indgrebsværdier for dioxinlignende PCB'er.

Forslaget indebærer samlet set en forbedring af beskyttelsesniveauet i forhold til i dag.

Baggrund

Kommissionen har ved henholdsvis SANCO/0305/2005 fremsat forslag til ændring af de gældende EU-maksimale grænseværdier for dioxin og dioxinlignende PCB'er² og ved SANCO/00314/2005 fremsat forslag til henstilling om fastsættelse af indgrebsværdier for dioxin og dioxinlignende PCB'er.

Forslaget er fremsat med hjemmel i artikel 2, stk. 3 i Rådets forordning (EØF) nr. 315/93 af 8. februar 1993 om fællesskabsprocedurer for forurenende stoffer i levnedsmidler.

Forslaget behandles i en forskriftkomitéprocedure (1999/468/EF art. 5) i Den Stående Komité for Fødevarer og Dyresundhed (SCoFCAH). Hvis der er kvalificeret flertal, udsteder Kommissionen forordningen. Opnås der ikke kvalificeret flertal, forelægger Kommissionen sagen for Rådet og underretter samtidig Europa-Parlamentet. Rådet kan med kvalificeret flertal vedtage forslaget uændret eller udtale sig mod det. Hvis der er kvalificeret flertal imod forslaget, skal Kommissionen behandle sagen på ny. Handler Rådet ikke inden en frist på højst tre måneder, kan Kommissionen udstede forordningen.

Forslaget forventes sat til afstemning ved et af de kommende møder i komitéen.

Nærhedsprincippet

Der er tale om gennemførelsesforanstaltninger til en allerede vedtaget retsakt. Det er derfor regeringens vurdering, at det følger heraf, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Formål og indhold

Grænseværdiforslaget har til formål at tilføje nye grænseværdier til de nu gældende grænseværdier for dioxin i fødevarer, således at disse inkluderer de dioxinlignende PCB'er. Samtidig vil Kommissionen ved forslaget til henstillingen tilføje indgrebsværdier³ for dioxinlignende PCB'er i EU lovgivningen. Der er tale om en

² Dioxinlignende polychloreerede biphenyler (PCB'er) er stoffer der har toksikologisk profil der ligner dioxin om end de oprindeligt stammer fra andre kilder.

³ Indgrebsværdi fastsættes på 75% af grænseværdien for en given fødevarer. Ved overskridelse skal myndigheder og erhvervsliv igangsætte en opsporing af kilderne til forurening med dioxin og dioxinlignende PCB. Indgrebsværdier er således et værktøj til at identificere forurening over baggrundsniveau (men under grænseværdien).

fortløbende proces, som blev sat i verden med vedtagelsen af Rådets forordning 2375/2001⁴.

Dioxin er et miljørelateret problem. Indholdet af dioxin i animalske produkter skyldes forekomst af dioxin i miljøet eller forekomst i foderet. Dioxin påvirker immunforsvaret og reproduktionsevnen. Dioxin påvirker endvidere fostres udvikling og adfærd og endelig kan dioxin i høje doser være kræftfremkaldende.

På baggrund af Den Videnskabelige Komité for Levnedsmidlers (SCFs) risikovurdering af dioxin og dioxinlignende PCB'er i fødevarer fra 22. november 2000 blev der fastsat en tolerabel ugentlig indtagelse (TWI)⁵ for dioxin og dioxinlignende PCB.

SCF har endvidere vurderet det gennemsnitlige indtag af dioxin og dioxinlignende PCB'er i EU-landene til ca. at ligge på det tolerable ugentlige indtag. Dette niveau indebærer ingen sikkerhedsmargin, hvorfor SCF anbefaler en reduktion af indtaget.

På denne baggrund blev der i Rådets forordning om fastsættelse af grænseværdier for bestemte forurenende stoffer i levnedsmidler fastsat *grænseværdier* for dioxin i en række animalske fødevarer, mens der i Kommissionens henstilling⁶ om reduktion af forekomsten af dioxiner, furaner og PCB i foderstoffer og fødevarer blev fastsat *indgrebsværdier* for de samme fødevarer.

På grund af begrænset viden omkring dioxinlignende PCB'er blev der i første omgang kun fastsat grænseværdier for de egentlige dioxiner. I henhold til forordningen skal der inden 31. december 2004 indsamles data for dioxinlignende PCB'er og samtidig skal grænseværdierne revideres første gang med henblik på inkludering af dioxinlignende PCB'er. Dette sker ved nærværende forslag. Kommissionens intention er at reducere grænseværdierne yderligere indenfor en kortere årrække på baggrund af en forventet reduktion af forureningen af miljøet. Indgrebsværdiernes niveau kan ses som det foreløbige mål for reduktionsgraden.

I Kommissionens forslag bibeholdes de nu gældende grænseværdier for dioxin, mens der sættes nye grænseværdier for summen af dioxin og dioxinlignende PCB'er (herefter total TEQ⁷). Grænseværdien for total TEQ baseres på de nu gældende dioxin grænseværdier og data for forekomst af dioxinlignende PCB'er. Grænseværdierne for dioxin vil blive bibeholdt indtil 2007, hvorefter det kun er grænseværdierne for total TEQ der er gældende. Der er således tale om en flertrins proces, hvor man i første omgang (i 2001) fastsatte grænseværdier for dioxin, nu (i

⁴ Rådets forordning (EF) nr. 2375/2001 af 29. november 2001 om ændring af Kommissionens forordning (EF) nr. 466/2001 om fastsættelse af grænseværdier for bestemte forurenende stoffer i levnedsmidler.

⁵ TWI blev fastsat på 14 µg WHO-TEQ/kg legemsvægt/uge.

⁶ Kommissionens henstilling nr. 2002/201 af 4. marts 2002 om reduktion af forekomsten af dioxiner, furaner og PCB i foderstoffer og fødevarer.

⁷ TEQ = toksicitetsækvivalent. De forskellige dioxin og dioxinlignende PCB'ers giftighed vægtes i relation til hinanden.

2005) sætter supplerende grænseværdier for total TEQ og i 2007 vil sænke grænseværdierne for total TEQ og samtidig fjerne dioxin grænseværdierne.

Forslaget indeholder grænseværdier for de samme animalske produkter som der tidligere er sat dioxin grænseværdier for, men der foretages mindre justeringer i kategoriseringer.

Grænseværdien for fiskeolie vil blive ændret til at hedde ”marinolie”. Dette betyder, at værdien også omfatter produkter som sæl- og hvalolie.

Grænseværdien for æg vil blive reguleret ved én grænseværdi for alle typer æg. Indtil 1. januar 2005 var æg fra fritgående besætninger fritaget fra dioxin grænseværdien. Denne type æg vil med det nuværende forslag blive inkluderet i reglerne.

Det følger af art. 1, stk. 1 i Kommissionens forordning 466/2001, at når de levnedsmidler, der er nævnt i forordningens bilag I, bringes i omsætning, må de ikke have et større indhold af forurenende stoffer, end det i bilaget fastsatte. For dioxin er grænseværdierne udmøntet i Kommissionens forordning 2375/2001.

I forbindelse med vedtagelsen af de nu gældende grænseværdier for dioxin fik Finland og Sverige vedtaget en undtagelse, der angiver, at uanset art. 1, stk. 1 kan disse lande bringe fisk i omsætning til konsum, der har et *højere dioxinindhold*, end det i forordningen fastsatte, på *deres eget område*. Dette forudsætter etablering af en ordning, der sikrer forbrugernes fulde orientering omkring kostanbefalinger i forbindelse med indtag af disse fisk.

Sveriges og Finlands undtagelse omfatter kun fisk fra Østersøen, der overskrider grænseværdierne og gælder kun afsætningen til eget marked. Fisk, der i øvrigt overholder de fastsatte grænseværdier fra de to lande, må i henhold til art.1, stk. 1 i forordning 466/2001 gerne omsættes til andre lande. Undtagelsen gælder til 31/12-06.

Ifølge forslaget er Sverige og Finlands undtagelser for visse fiskearter fra Østersøen (Østersøild, Østersølaks, flodlampret, ørred, fjeldørred, heltling) permanentgjort. Endvidere er Estland, som har fået samme mulighed for undtagelse i forbindelse med sine optagelsesforhandlinger, Polen, Letland og Litauen, nævnt med mulighed for at kunne opnå samme undtagelse. Dette skal vedtages i Komiteprocedure iht. artikel 8 i Rådets forordning 315/93. Endvidere knytter der sig vissebetingelser til undt agelsen i form af kostvejledning til befolkningen.

Reduktionsstrategi

Målsætningen er, at emissionen af dioxin og forureningen med dioxinlignende PCB'er skal reduceres ved kilden. For at kunne opspore kilderne til forureningen af fødevarer blev der derfor, udover de allerede vedtagne grænseværdier, i 2002 vedtaget en henstilling, der opstillede såkaldte *indgrebsværdier*. Indgrebsværdier fastsættes på et niveau svarende til ca. 75% af maksimalgrænseværdierne. Ifølge henstillingen skal myndigheder og erhvervsliv igangsætte en opsporing af kilderne til forurening med dioxin og dioxinlignende PCB'er, når nationale overvågnings- eller kontrolundersøgelser påviser et indhold, der overskrider indgrebsværdierne fastsat for dioxin. Myndighederne skal også analysere disse prøver for dio-

xinlignende PCB'er. På denne måde forventes det, at der kan udpeges specielt belastede fødevarer fra specielt belastede områder. Henstillingen lægger op til, at medlemslandene ved udpegning af sådanne "hotspots" skal følge op med henblik på at fjerne eller begrænse dioxinindholdet i de pågældende fødevarer gennem en indsats ved forureningskilden. Endvidere skal indgrebsværdierne tilvejebringe et bedre datagrundlag til revurdering af maksimalgrænseværdierne.

På baggrund af det nye grænseværdiforslag har Kommissionen derfor udarbejdet SANCO/00314/2005 om indgrebsværdier i fødevarer. I dette forslag bibeholdes indgrebsværdier for dioxin, mens der sættes nye indgrebsværdier for dioxinlignende PCB'er.

Udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig om forslaget og henstillingen.

Gældende dansk ret

Forordningen vil være direkte gældende i Danmark og skal derfor ikke implementeres. Forordningen vil supplere den i forvejen eksisterende regulering ved Kommissionens forordning nr. 466/2001 af 8. marts 2001 om fastsættelse af grænseværdier for bestemte forurenende stoffer i levnedsmidler, som ændret ved Rådets forordning nr. 2375/2001 af 29. november 2001 og Kommissionens forordning 684/2004 af 13. april 2004. Disse grænseværdier er gengivet i Bekendtgørelse nr. 89 af 3. februar 2005 om visse forureninger.

Konsekvenser

Vedtagelse af forslaget skønnes samlet at øge sundhedsbeskyttelsesniveauet, da de foreslåede grænseværdier vil bibeholde det nuværende beskyttelsesniveau, hvad angår dioxin, men samtidig vil forøge beskyttelsesniveauet ved at fastlægge grænseværdier for dioxinlignende PCB'er.

En vedtagelse kan få samfundsøkonomiske konsekvenser, idet forslaget kan forventes at indebære begrænsninger i omsætningen af henholdsvis visse fiskearter fra Østersøen og visse typer af æg.

Der foreligger ikke beregninger for konsekvenserne af et fortsat omsætningsforbud for visse fiskearter fra Østersøen. I en samlet opgørelse af konsekvenser skal der dels tages højde for konsekvenserne for de bornholmske laksefiskere samt for de berørte forarbejdningsvirksomheder. I den forbindelse oplyses, at landingen af dansk fisk fra Østersøen udgør 2-3% af den samlede danske landing af fisk, at antallet af bornholmske laksekuttere er ca. 10, samt at de berørte forarbejdningsvirksomhederne ikke alene baserer deres produktion på Østersølaks og derfor importerer laks med henblik på forarbejdning og videre salg. Dels skal der i en samlet vurdering medtages konsekvenser for den øvrige danske fiskeindustri, der i både hjemlig omsætning og eksport langt overstiger den bornholmske. En eventuel opdeling af sikkerhedsniveauet for Østersøen og øvrige farvande vil kunne medføre en uklarhed om fødevarerens sikkerhed ved danske fisk.

Fødevarer på markedet kan i almindelighed overholde de foreslåede grænseværdier. Laks fra Østersøen med en vægt under 4,4 kg urensset vægt overholder den gældende grænseværdi for dioxin, men forventes at overskride de nu foreslåede

grænseværdier for total TEQ. Laks over 4,4 kg frisk vægt vil stadig ikke kunne forventes at overholde hverken dioxingrænseværdien eller total TEQ. Det kan således blive nødvendigt at justere det gældende fiskeri- og omsætningsforbud for laks fra Østersøen, som forbyder markedsføring af laks over 4,4 kg. Det oplyses i denne forbindelse, at der er gennemført forsøg med forarbejdning af laks, som indebærer en opskæring med henblik på at fjerne de mest dioxinbelastede dele af laksen, hvorefter de ”trimmede” dele af laksen kan overholde de foreslåede grænseværdier. Den videnskabelige bearbejdning er ikke tilendebragt, men de foreløbige resultater indikerer, at de største laks ikke kan bruges, men at ca. 70 % af den aktuelle laksefangst vil kunne bearbejdes og overholde grænseværdien. Industrien har tilkendegivet, at en sådan trimning kan gennemføres i praksis.

Det igangsatte fiske- og omsætningsforbud for sild fra den østlige Østersø forventes stadig at være relevant, hvorimod sild fra den vestlige Østersø må forventes fortsat at kunne holde både grænseværdierne for dioxin og total TEQ. Fangst og forarbejdning af sild på Bornholm vil således kunne fortsætte.

Det kan ikke udelukkes, at ål og æg fra fritgående besætninger og økologiske æg også kan vise indhold over de kommende grænseværdier, hvilket også kan betyde begrænsninger i omsætningen.

Miljøministeriets, Fødevareministeriets og Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggenders forpligtelse til opfølgning i henhold til indgrebsværdier vil kunne øges som følge af de nye indgrebsværdier. På det foreliggende grundlag forventes, at opfølgningen vil kunne afholdes indenfor de nuværende økonomiske rammer. Indgrebsværdier har samtidig erhvervsmæssige konsekvenser, da det henstilles, at erhvervslivet er med til at opspore kilderne til den forhøjede forurening, der detekteres.

Høring

Forslaget har ad flere gange været sendt i høring i en række organisationer og offentlige myndigheder i henhold til fødevarelovens § 6 (generel høring), Fødevarelovens § 69 (Det Rådgivende Fødevareudvalg) og i henhold til artikel 9 i Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EF) nr. 178/2002 af 28. juni 2002 om generelle principper og krav i fødevarelovgivningen, om oprettelse af Den Europæiske Fødevarsikkerhedsautoritet og om procedurer vedrørende fødevarsikkerhed (fødevareforordningen).

Der er indkommet følgende bemærkninger (samlede bemærkninger fra alle høringer):

Biodynamisk Forbrugersammenslutning finder, at så yderst giftige stoffer som dioxin og dioxinlignende PCB'er ikke blot bør reduceres, men slet ikke bør eksistere i vores fødekæde.

Landbrugsraadet opfordrer til nærmere at definere hvad fastsættelse af indgrebsværdier for indholdet af dioxin og dioxinlignende PCB'er indebærer, da det er vigtigt for fødevareproducenten at vide, hvilke konsekvenser en given overskridelse af indgrebsværdien indebærer. Der opfordres i den forbindelse til en harmo-

niseret tilgang til problemstillingen, ligesom der skal være proportionalitet i forholdet mellem evt. overtrædelse af indgrebsværdi og konsekvensen deraf.

Bornholms og Christiansøs Fiskeriforening anfører, at Danmark bør være omfattet af samme regelsæt som de øvrige Østersølande.

Danmarks Fiskeindustri- og Eksportforening anfører, at der bør være fælles regler for alle Østersølande, og at Danmark om nødvendigt bør omfattes af undtagelsen med tilhørende forpligtigelser i form af bl.a. kostråd.

Forbrugerrådet støtter grænseværdiforslaget, idet de dioxinlignende PCB'er er kommet med. De kan dog ikke støtte de foreslåede og ønskede undtagelser for visse baltiske lande. Det skaber ulige handelsbetingelser i EU, og det frygtes at Danmark vil presses til at få indført en lignende undtagelse. Dette vil ikke beskytte forbrugerne.

Forhandlingssituationen

Man er fra dansk side ikke bekendt med offentlige tilkendegivelser om forslaget i andre medlemsstater. Det er vurderingen, at der kan samles kvalificeret flertal for forslaget.

Dansk holdning

Regeringen kan principielt tilslutte sig forslaget, idet det samlet set vil indebære en forbedring af beskyttelsesniveauet i forhold til i dag, men det bør tilkendegives, at Danmark lægger vægt på, at fællesskabet i de kommende år effektivt tilstræber en reduktion af dioxin og dioxinlignende PCB'er og gennemfører reduktioner i de fastlagte grænseværdier. Endvidere bør det sikres, at forarbejdede produkter kan markedsføres, såfremt de overholder de foreslåede grænseværdier.

Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.